

**Vervanging Steekterburg Alphen
aan den Rijn. Projectnummer EVW
081202.**

5 augustus 2014

Vervanging Steekterburg Alphen aan den Rijn. Projectnummer EVW 081202.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Verantwoording

Titel	Vervanging Steekterburg Alphen aan den Rijn. Projectnummer EVW 081202.
Opdrachtgever	Provincie Zuid-Holland
Projectleider	L.A.C. van Genugten
Auteur(s)	B. (Berto) van Dam
Tweede lezer	dr. R.E. (Roland) van der Vliet
Uitvoering veldwerk	B. (Berto) van Dam
Projectnummer	1221736
Aantal pagina's	26 (exclusief bijlagen)
Datum	5 augustus 2014
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Meten, Inspectie & Advies
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4
Fax +31 30 28 89 48 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Kenmerk R002-1221736ERT-irb-V02-NL

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Inleiding.....	8
1.1 Aanleiding en doel	8
1.2 Welke natuurwetgeving is van belang?	8
1.3 Werkwijze	10
1.4 Situatie en beoogde ontwikkeling	11
2 Toetsing Flora- en faunawet.....	14
2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?	14
2.2 Effecten op aanwezige soorten	15
2.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet	19
3 Conclusies	21
4 Literatuur.....	24

1 Inleiding

De provincie Zuid-Holland is voornemens de Steekterbrug te Alphen aan den Rijn te vervangen omdat de brug zijn technische levensduur heeft bereikt. Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de relevante natuurwetgeving bij dit project, en de wijze van toetsing hieraan.

1.1 Aanleiding en doel

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient aannemelijk gemaakt te worden dat het voornemen uitvoerbaar is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming moet daarom inzichtelijk gemaakt worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te voorkomen, mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In opdracht van de provincie Zuid-Holland heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor het vervangen van de Steekterbrug. De beoogde ontwikkelingen en de voor deze toetsing relevante aspecten hiervan zijn nader beschreven in paragraaf 1.4.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang en vormt het kader van deze toetsing?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Welke natuurwetgeving is van belang?

De huidige natuurwetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming.

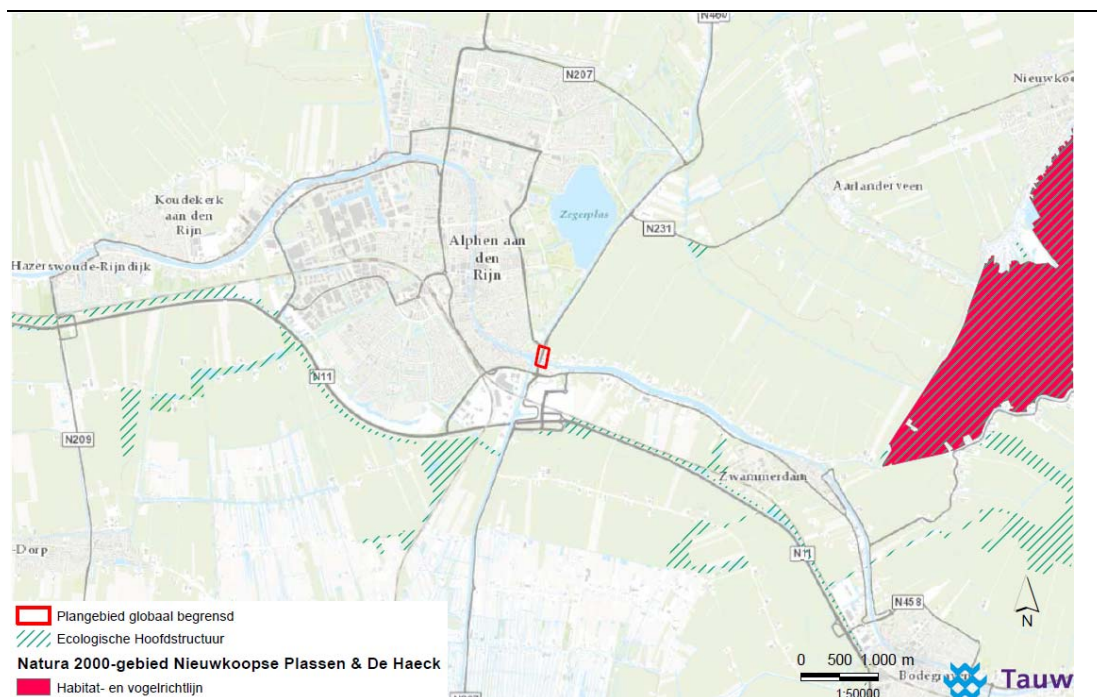
Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet (hierna Ffw). Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde planten- en diersoorten is toetsing aan de Ffw noodzakelijk.

Als negatieve effecten op soorten mogelijk zijn, en als op basis van het oriënterende veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens de aanwezigheid van soorten niet kan worden uitgesloten, is nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten noodzakelijk. Dit nadere onderzoek moet leiden tot zekerheid over aanwezigheid zodat eventueel mitigerende of compenserende maatregelen kunnen worden genomen.

Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) en de Wet Ruimtelijke Ordening (Wro). De Nbw beschermt Natura 2000-gebieden en beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de Nbw noodzakelijk. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van natuurgebieden waarmee de biodiversiteit behouden en versterkt wordt. Planten en dieren kunnen zich van het ene naar het andere gebied verplaatsen. Soorten raken hierdoor niet geïsoleerd en hebben dus minder kans op uitsterven. De EHS is planologisch beschermd en opgenomen in de provinciale structuurvisie en bestemmingsplannen van de gemeente. In de EHS geldt het 'nee, tenzij'-principe. Ruimtelijke ingrepen zijn niet toegestaan, behalve als er geen alternatieven zijn. Verder moeten de ontwikkelingen een zwaarwegend maatschappelijk belang hebben. De schadelijke effecten van de activiteit op de natuur moeten bovendien worden gecompenseerd. Het Rijk en de provincies hebben hiervoor samen met gemeenten en maatschappelijke organisaties, spelregels opgesteld.

Een uitgebreide beschrijving van de relevante natuurwetgeving is opgenomen op de website van Tauw (www.tauw.nl/natuurwetgeving).

In figuur 1.1 is de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden weergegeven. De afstand van het plangebied tot het meest nabij gelegen deel van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) bedraagt ongeveer 300 meter en de afstand van het plangebied tot het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied 'Nieuwkoopse Plassen & De Haeck' bedraagt ongeveer 4,6 kilometer. Gezien de aard en het lokale karakter van de ingreep (en het feit dat er bebouwing tussen de EHS en het plangebied ligt) worden effecten op de EHS en Natura 2000-gebieden niet verwacht. Eventuele effecten door stikstofdepositie worden niet getoetst omdat een toename van verkeersbewegingen een autonome ontwikkeling betreft. Voor deze toetsing is daarom alleen de Fw van toepassing.

Figuur 1.1 Ligging plangebied (globaal begrensd) ten opzichte van beschermde natuurgebieden. Bron: Esri Nederland, Esri, Kadaster, CBS, Min VROM, en Rijkswaterstaat.

1.3 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde gebieden en/ of beschermde soorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Een oriënterend veldbezoek op 18 april 2014
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Tauw natuurkaart
- Deskundigenoordeel

Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Vervolgens is tijdens het oriënterende veldbezoek gecontroleerd in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Dit heeft tenslotte geresulteerd in een overzicht van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden. Getoetst is uiteindelijk of het beoogde voornemen een effect kan hebben op deze verwachte aanwezige beschermde soort(en).

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie over de aanwezige soorten niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

1.4 Situatie en beoogde ontwikkeling

Figuren 1.2 tot en met 1.4 geven een impressie van het plangebied en figuur 1.5 geeft de ligging van het plangebied weer. Het plangebied ligt in de buitenrand van de bebouwde kom aan de zuidwest kant van Alpen aan den Rijn. De Steekterbrug ligt over de Oude Rijn in het tracé van de Oostkanaalweg (N207). Het gebied ten oosten van de Oostkanaalweg wordt gekenmerkt door open polderlandschap dat voornamelijk uit grasland met een agrarische functie bestaat. De oevers van de Oude Rijn die in het plangebied liggen bestaan uit betonnen kades. In de directe omgeving van de brug staan bedrijfspanden, huizen, een oude boerderij, bomen en watergangen. De brug betreft een betonnen constructie en het talud is aan beide zijden begroeid met vegetatie.

Het plangebied is verdeeld in een aantal deelgebieden (zie figuur 1.5). Deelgebied 1 bestaat uit een aantal watergangen, moestuinen en opgaande begroeiing in de vorm van bomen en struiken. Deelgebied 2 betreft een boerderij en deelgebied 3 betreft een loods die is opgebouwd uit bakstenen.

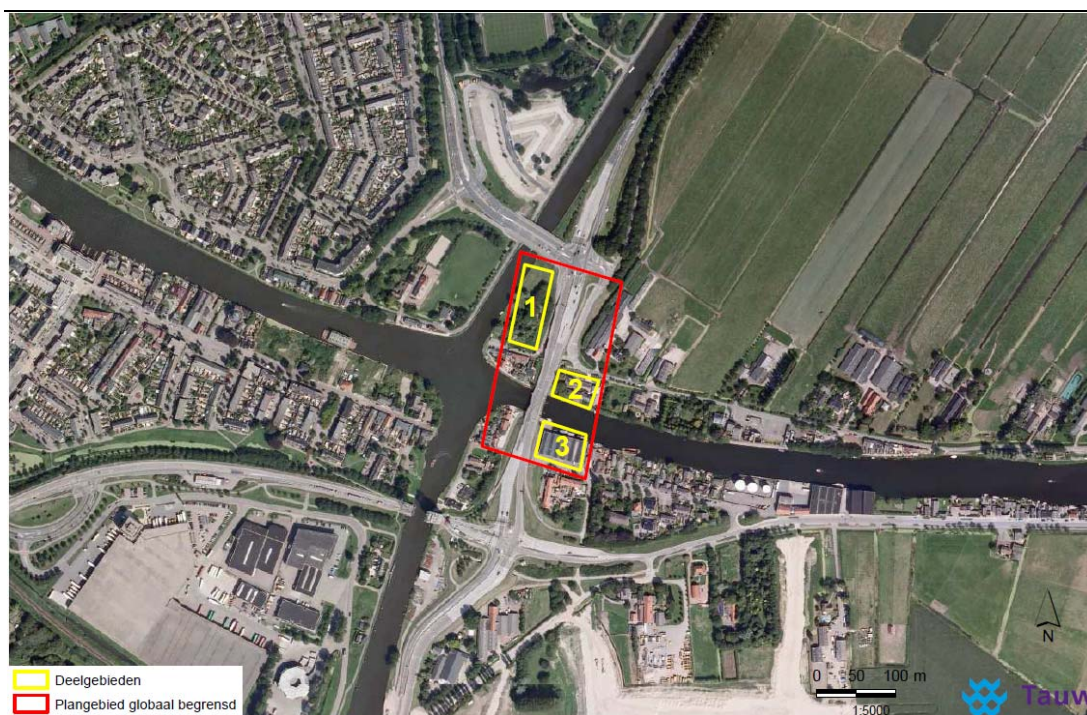
Figuur 1.2 De brugconstructie.

Figuur 1.3 Deelgebied 1. Watergangen en bomen ten noordwesten van de Steekterbrug.

Figuur 1.4 Deelgebied 2. Boerderij ten noordoosten van de Steekterbrug.

Figuur 1.5 Ligging plangebied (globaal begrensd)

Beoogde ontwikkeling

De beoogde ontwikkeling betreft het vervangen van de brug omdat deze zijn technische levensduur bereikt heeft. De brug wordt in fases vervangen zodat het verkeer niet te veel gehinderd wordt door de werkzaamheden. De brug wordt tevens aangepast aan het moderne gebruik en wordt daarom breder gemaakt. Door de beoogde ontwikkeling worden enkele gebouwen gesloopt en er worden bomen gekapt. De bomen in deelgebied 1 worden mogelijk gekapt en mogelijk worden er ook sloten gedempt en/of vergraven. De boerderij in deelgebied 2 en de loods in deelgebied 3 worden mogelijk (deels) gesloopt.

2 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag of, en zo ja in welke mate, beschermde soorten plant- en diersoorten, beschermd door de Flora- en faunawet, door de beoogde activiteiten kunnen worden geschaad. Indien er schade op kan treden, dan wordt aangegeven of hiervoor aanvullende maatregelen en/of een ontheffing noodzakelijk is/zijn.

2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet (hierna Ffw). De wet maakt onderscheid in vier categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd. Rode Lijstsoorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen, omdat deze soorten niet allemaal bij wet beschermd zijn
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud mits wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten waaronder de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten. Eventuele effecten moeten voorkomen worden of er moet een ontheffing worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang

De vierde categorie betreft de soortgroep vogels. Via de Ffw zijn alle broedende vogels en hun broedplaatsen, en de functionele omgeving van de broedplaatsen, beschermd. Van een beperkt aantal vogelsoorten zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving zelfs jaarrond beschermd. Bij de jaarrond beschermde vogelsoorten wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van categorie 1 tot en met 4 zijn in alle gevallen jaarrond beschermd, terwijl de nesten van categorie 5-soorten dat in principe alleen tijdens de broedperiode zijn. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn.

In de Ffw is tevens een zorgplicht opgenomen die inhoudt dat handelingen, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor planten en dieren, zoveel als mogelijk achterwege dienen te worden gelaten. Eventueel dienen ook maatregelen te worden genomen om dergelijke gevolgen te beperken. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. Zie hiervoor ook: www.tauw.nl/natuurwetgeving/flora-en-faunawetgeving/zorgplicht.

2.2 Effecten op aanwezige soorten

Flora

Op basis van verspreidingsgegevens (Floron, 2011) kunnen een aantal beschermde planten uit de tabel 2 van de Ffw in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Op de brugconstructie en op muren van omliggende gebouwen kunnen beschermde muurplanten zoals de gele helmbloem, de tongvaren en de steenbreekvaren voorkomen. Verder kunnen de brede orchis (inclusief rietorchis en veenorchis) en het waterdrieblad in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Bij het oriënterende veldbezoek (op 18 april 2014) is een indruk verkregen van de aanwezige standplaatsen en is gekeken naar de aanwezige soorten (vaat)planten. Er zijn geen beschermde (muur)planten aangetroffen. Tevens is er voor orchissen en het waterdrieblad geen geschikt habitat in het plangebied aanwezig. Een negatief effect op beschermde flora is daarom uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Op basis van verspreidingsgegevens (Broekhuizen et al. 1992) kan alleen de waterspitsmuis (tabel 3) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. De waterspitsmuis komt voor in gebieden met natuurvriendelijke oevers met een rijke vegetatiestructuur waar jaarrond beschutting en voedsel te vinden is. Dergelijke plekken zijn in het plangebied niet aanwezig. Het voorkomen van de waterspitsmuis en overige beschermde zoogdieren is uitgesloten.

Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Op basis van verspreidingsgegevens (Limpens et al. 1997; Haarsma, 2011) kunnen gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, tweekleurige vleermuis, baardvleermuis, franjestaart, meervleermuis en watervleermuis in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Gezien het verstedelijkte karakter van het plangebied is het uitgesloten dat soorten van robuuste bosgebieden en groenstructuren zoals baardvleermuis en franjestaart in het plangebied voorkomen. De tweekleurige vleermuis wordt niet verwacht omdat verblijfplaatsen van deze soort in Nederland heel zeldzaam zijn. De overige soorten worden hieronder verder besproken. Vleermuizen maken globaal gezien op drie verschillende manieren gebruik van hun leefomgeving.

Verblijfplaats

Vleermuizen gebruiken spleten en gaten in gebouwen en bomen als verblijfplaats. Tijdens het veldbezoek op 18 april 2014 zijn de aanwezige gebouwen gecontroleerd op de geschiktheid als verblijfplaats van vleermuizen. De loods in deelgebied 3 voorziet in theorie in geschikte verblijfplaatsen.

Rondom het gebouw zijn spleten in de dakbetimmering aangetroffen waardoor vleermuizen in de ruimte achter de dakbetimmering kunnen komen. Het is niet uitgesloten dat vleermuizen via deze gaten ook in de spouwmuur kunnen komen. Ook de boerderij in deelgebied 2 voorziet in geschikte verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen achter daklijst, onder dakpannen en mogelijk ook in de spouwmuur.

Het kan niet worden uitgesloten dat er paar- en zomerverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en/of meervleermuis achter daklijsten, onder dakpannen en/of onder metalen dakranden van de boerderij en of de loods aanwezig zijn. Als er vleermuizen via de daklijsten en/of de dakbetimmering in de spouwmuur kunnen komen kan niet worden uitgesloten dat er ook kraam-, en/of winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, de laatvlieger, de gewone grootoorvleermuis en/of de meervleermuis in het de gebouwen aanwezig zijn.

In de tuin van de boerderij staan een aantal oude kastanjabomen waarin meerdere holtes zijn aangetroffen die in geschikte verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen voorzien. Boombewonende soorten die in het plangebied kunnen worden verwacht zijn ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis. Van ruige dwergvleermuis worden alleen zomer- en paarverblijfplaatsen verwacht en watervleermuis kan zomer- en kraamverblijfplaatsen in dergelijke verblijfplaatsen hebben. Rosse vleermuis kan paar-, zomer-, kraam-, en winterverblijfplaatsen in holtes in bomen hebben.

Nader onderzoek naar gebouw- en boombewonende soorten is noodzakelijk om voorafgaand aan de beoogde ontwikkeling vast te stellen dan wel uit te sluiten of er verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied aanwezig zijn. Nader onderzoek kan dit jaar nog worden uitgevoerd door vier veldbezoeken in de globale periode van april tot en met september uit te laten voeren (NGB, 2013).

Figuur 2.1 Betimmering met spleten (links) en dakrand (rechts) van de loods.

Figuur 2.2 Holtes in de kastanjabomen in de tuin van de boerderij.

Foerageergebied

Lijnvormige elementen en structuren zoals opgaande begroeiing en oppervlaktewater worden door vleermuizen als foerageergebied gebruikt. Het is reëel dat de opgaande begroeiing in deelgebied 1 (inclusief de watergangen) en de opgaande begroeiing rond de boerderij in deelgebied 2 door gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis als foerageergebied wordt gebruikt. Ook de Oude Rijn kan onder andere door gewone dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis en meervleermuis als foerageergebied worden gebruikt. Omdat er in de omgeving voldoende alternatieve foerageergebieden in de vorm van opgaande begroeiing en oppervlaktewater aanwezig zijn wordt een negatief effect op foerageergebied uitgesloten.

Vliegroute

Vleermuizen zijn in meer of mindere mate afhankelijk van lijnvormige structuren zoals opgaande begroeiing en watergangen om van hun verblijfplaatsen naar hun foerageergebieden te vliegen. De opgaande begroeiing in deelgebied 1 en rond de boerderij in deelgebied 2 kan door ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis als vliegroute worden gebruikt. In de omgeving van het plangebied blijven echter voldoende groenstructuren aanwezig om in alternatieve vliegroutes te voorzien. De Oude Rijn kan door watervleermuis en meervleermuis als vliegroute worden gebruikt. De beoogde ontwikkeling heeft echter geen effect op de functionaliteit als vliegroute. De brug wordt breder maar de doorvlieghoogte blijft gehandhaafd waardoor barrièrewerking door het verbreden van de brug wordt uitgesloten. Een negatief effect op vliegroutes wordt daarom uitgesloten.

Vogels

Jaarrond beschermde soorten

Op basis van verspreidingsgegevens (Hustings & Vergeer, 2011) kunnen de buizerd, de wespandief, de havik, de sperwer, de boomvalk, de slechtvalk, de roek, de ooievaar, de steenuil, de kerkuil, de ransuil, de gierzwaluw en de huismus in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Vaste verblijfplaatsen van de steenuil en de kerkuil worden alleen buiten de invloedsfeer van de beoogde ontwikkeling in het buitengebied ten noordoosten van het plangebied verwacht omdat alleen daar geschikt habitat voor deze soorten aanwezig is.

In de opgaande begroeiing in het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten aangetroffen. Deelgebied 3 voorziet niet in geschikte verblijfplaatsen voor jaarrond beschermde soorten. De boerderij in deelgebied 2 voorziet in geschikte verblijfplaatsen voor de huismus. Geschikte verblijfplaatsen voor de gierzwaluw zijn alleen in de woningen ten zuiden van deelgebied 1 aanwezig maar deze woningen worden niet gesloopt. In deze woningen kunnen wel huismussen broeden. Als hier huismussen broeden, kan de opgaande begroeiing in deelgebied 1 van essentieel belang zijn als foerageergebied. In de gebouwen zijn geen geschikte verblijfplaatsen voor de overige jaarrond beschermde soorten aangetroffen. Voor de overige soorten zijn in het plangebied geen vaste verblijfplaatsen of geschikte plekken daarvoor aangetroffen.

Nader onderzoek naar de huismus is noodzakelijk en kan dit jaar nog worden uitgevoerd. Afwezigheid van broedende huismussen is aangetoond, als er tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of tijdens vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni geen aanwezigheid kan worden aangetoond. Tussen de veldbezoeken moet minimaal 10 dagen zitten (RVO, 2011).

In het plangebied worden geen soorten uit de categorie 5 verwacht waarvoor zwaarwegende feiten en/of ecologische omstandigheden gelden waardoor jaarrond bescherming noodzakelijk is. Deze soorten worden daarom vanaf nu als algemene broedvogels aangeduid.

Algemene broedvogels

In de gebouwen, opgaande begroeiing en in (oever van) watergangen kunnen diverse algemene broedvogels broeden. In de holle kastanjebomen broeden een aantal kauwen en in één van de bomen ten noordwesten van de Steekterbrug broedt een ekster. Het slopen van gebouwen en het kappen van bomen is een voor broedvogels verstorende activiteit en dient buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd mits een ter zake kundig ecooloog heeft vastgesteld dat er geen broedende vogels binnen de invloedsfeer van de beoogde werkzaamheden aanwezig zijn. Hierbij moet bijvoorbeeld ook gelet worden op broedende wilde eenden, meerkoeten en/of futen in de (oever van) watergangen.

Reptielen en amfibieën

Op basis van verspreidingsgegevens (Creemers et al. 2009; Herder et al. 2009) kan een beschermde reptielensoort (ringslang) en een beschermde amfibieënsoort (rugstreeppad) uit de tabel 3 van de Ffw in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Er is in het plangebied geen geschikt habitat voor de ringslang en de rugstreeppad aangetroffen. Rugstreeppad is een soort die snel nieuwe gebieden kan koloniseren. Het plangebied ligt geïsoleerd tussen bebouwd gebied en wegen en staat alleen in contact met de Oude Rijn. Rugstreeppad is een slechte zwemmer en daarnaast vormen de steile oevers een onneembare barrière voor de soort. Dat rugstreeppad het plangebied tijdens of na de werkzaamheden koloniseert wordt daarom uitgesloten. Een negatief effect op beschermde reptielen en amfibieën is daarom uitgesloten.

Vissen

Volgens verspreidingsgegevens (Struijk et al, 2010) kunnen de bittervoorn (tabel 3) en de kleine modderkruiper (tabel 2) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Bij werkzaamheden in de waterbodem rond de brugconstructie worden geen negatieve effecten verwacht omdat er in de omgeving ruim voldoende soortgelijk habitat aanwezig is waar aanwezige vissen zich naar kunnen verplaatsen als de werkzaamheden starten. Bij het dempen en/of vergraven van de watergangen in deelgebied 1 en 2 dient wel rekening gehouden te worden het aantasten van (het leefgebied van) deze soorten. Om de aanwezigheid van de bittervoorn en de kleine modderkruiper vast te stellen dan wel uit te sluiten is nader onderzoek naar deze soorten in de watergangen in deelgebied 1 en 2 noodzakelijk.

Libellen, dagvlinders en overige ongewervelden

Op basis van verspreidingsgegevens (Bos et al. 2006; Dijkstra et al. 2002; EIS-Nederland et al. 2007) en het aangetroffen habitat worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde libellen en dagvlinders verwacht (hoewel een enkel zwerfend exemplaar nooit is uit te sluiten). Gezien het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, is geen sprake van een negatief effect op populaties van beschermde libellen en dagvlinders.

Als ongewervelden zijn in de Ffw naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (vliegend hert, brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever, juchtleerkever, vermiljoenkever en heldenbok), weekdieren (platte schijfhoren en bataafse stroommossel) (Stichting ANEMOON, 2011) en een kreeftachtige (de inheemse rivierkreeft) beschermd door de Ffw. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en/of bevat geen geschikte (landschaps)elementen. De aanwezigheid van en effecten op deze soorten worden dan ook uitgesloten.

2.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In tabel 2.1 zijn de beschermde tabel 2- en 3-soorten uit de Ffw opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. De verbodsbepalingen uit de Ffw die daarbij overtreden worden zijn eveneens weergegeven.

Tabel 2.1 Door de Flora- en faunawet beschermde soorten (tabel 2/3 en vogels) die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Effecten	Verbodsbepalingen*
Flora	Niet aanwezig	Niet van toepassing
Zoogdieren	Niet aanwezig	Niet van toepassing
Broedvogels, tijdens broedseizoen	Geen (effecten op) vogels tijdens broedseizoen mits uitvoering van het slopen van gebouwen en kappen van bomen buiten broedseizoen plaatsvindt of als een ter zake kundig ecooloog heeft vastgesteld dat er geen broedende vogels binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn.	Niet van toepassing
Broedvogels, vaste verblijfplaatsen	Mogelijk verblijfplaatsen van de huismus in de boerderij in deelgebied 2 en aantasting van essentieel foerageergebied in deelgebied 1 van eventueel broedende huismus in de woningen ten zuiden van deelgebied 1. Nader onderzoek naar de huismus is noodzakelijk.	Artikel 11. Afhankelijk van de resultaten van nader onderzoek.
Vleermuizen	Mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen in de gebouwen in deelgebied 2 en 3.	Artikel 11. Afhankelijk van de resultaten van nader onderzoek.
Reptielen	Niet aanwezig	Niet van toepassing
Amfibieën	Niet aanwezig	Niet van toepassing
Vissen	Mogelijk negatieve effecten op de bittervoorn (tabel 3) en de kleine modderkruiper (tabel 2) door werkzaamheden in de waterbodem in deelgebied 1 en 2.	Artikel 11. Afhankelijk van uitkomsten van nader onderzoek naar vissen.
Dagvlinders	Niet aanwezig	Niet van toepassing
Libellen	Niet aanwezig	Niet van toepassing
Overige ongewervelden	Niet aanwezig	Niet van toepassing

***Toelichting verbodsbepalingen tabel (zie voor volledige tekst Hoofdstuk 3 van de Ffw 'Algemene verbodsbepalingen'):**

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

3 Conclusies

De provincie Zuid-Holland is voornemens de Steekterbrug te Alphen aan den Rijn te vervangen omdat de brug zijn technische levensduur heeft bereikt. Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient aannemelijk gemaakt te worden dat het voornemen uitvoerbaar is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. In opdracht van de provincie Zuid-Holland heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor het vervangen van de Steekterbrug. De afstand van het plangebied tot het meest nabij gelegen deel van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) bedraagt ongeveer 300 meter en de afstand van het plangebied tot het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied 'Nieuwkoopse Plassen & De Haeck' bedraagt ongeveer 5 kilometer. Gezien de aard en het lokale karakter van de ingreep worden effecten op de EHS en Natura 2000-gebieden niet verwacht. Voor deze toetsing is daarom alleen de Fw van toepassing.

Vleermuizen

Verblijfplaatsen in loods en boerderij

- Het kan niet worden uitgesloten dat er verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen in de loods in deelgebied 3 en in de boerderij in deelgebied 2 vleermuizen verblijven
- Het kan niet worden uitgesloten dat er paar- en zomerverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en/of meervleermuis achter daklijsten, onder dakpannen en/of onder metalen dakranden van de boerderij en of de loods aanwezig zijn
- Als er vleermuizen via de daklijsten en/of de dakbetimmering in de spouwmuur kunnen komen kan niet worden uitgesloten dat er ook kraam-, en/of winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en meervleermuis in het de gebouwen aanwezig zijn
- Het kan niet worden uitgesloten dat er verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen in de holle kastanjabomen die rond de boerderij in deelgebied 2 aanwezig zijn
- Van ruige dwergvleermuis worden alleen zomer- en paarverblijfplaatsen verwacht en watervleermuis kan zomer- en kraamverblijfplaatsen in dergelijke verblijfplaatsen hebben. De rosse vleermuis kan paar-, zomer-, kraam-, en winterverblijfplaatsen in holtes in bomen hebben

Nader onderzoek naar gebouw- en boombewonende soorten is noodzakelijk om voorafgaand aan de beoogde ontwikkeling vast te stellen dan wel uit te sluiten of er verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied aanwezig zijn. Nader onderzoek kan dit jaar nog worden uitgevoerd door vier veldbezoeken in de globale periode van april tot en met september uit te laten voeren.

Vogels

Jaarrond beschermde soorten

- Het kan niet worden uitgesloten dat de huismus onder dakpannen van de boerderij in deelgebied 2 en/of de woningen ten zuiden van deelgebied 1 broeden
- Nader onderzoek naar de huismus is noodzakelijk. Afwezigheid van broedende huismussen is aangetoond, als er tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of tijdens vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni geen aanwezigheid kan worden aangetoond. Tussen de veldbezoeken moet minimaal 10 dagen zitten

Algemene broedvogels

Het slopen van gebouwen en het kappen van bomen is een voor broedvogels verstorende activiteit en dient buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd mits een ter zake kundig ecoloog heeft vastgesteld dat er geen broedende vogels binnen de invloedsfeer van de beoogde werkzaamheden aanwezig zijn. Dat is nu niet het geval dus kunnen negatieve effecten niet op voorhand worden uitgesloten.

Vissen

- Bij werkzaamheden in smalle watergangen in deelgebied 1 en 2 kunnen negatieve effecten op (verblijfplaatsen van) de bittervoorn en de kleine modderkuiper niet worden uitgesloten
- Om de aanwezigheid van de bittervoorn en de kleine modderkuiper vast te stellen dan wel uit te sluiten is het noodzakelijk om nader onderzoek naar beschermde vissen te laten uitvoeren

Nader onderzoek

Het uitgangspunt van de Flora- en faunawet is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat alles wat schadelijk is voor bedreigde soorten verboden is (www.overheid.nl). Het uitsluiten van effecten is alleen mogelijk op basis van voldoende en actuele gegevens. In dit geval zijn negatieve effecten op soorten mogelijk zodat nader onderzoek naar hun aanwezigheid noodzakelijk is voor uitvoering van het plan. Ook bij het aanvragen van een eventuele ontheffing of indienen van een mitigatieplan dient de aanwezigheid van de betreffende soort aangetoond te worden. Hierbij geldt een omgekeerde bewijslast waarbij de initiatiefnemer verantwoordelijkheid draagt.

Mitigatie/Compensatie en/of ontheffing

De jurisprudentie ten aanzien van te treffen maatregelen in het kader van de Flora- en faunawet is voortdurend aan veranderingen onderhevig. Zo kunnen inmiddels alleen maatregelen die gericht zijn op het *geheel en vooraf voorkomen* van effecten (en overtreding verbodsbepalingen) 'mitigatie' genoemd worden. Wanneer maatregelen gericht zijn op het *wegnemen* van aanvankelijk optredende effecten, dienen deze als 'compensatie' aangemerkt te worden. In dat geval is dus ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen (er is immers een al dan niet tijdelijk effect). Omdat bij compensatie een overtreding wordt gedaan is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Het aanvragen van een ontheffing of het laten goedkeuren van het mitigatieplan én het uitvoeren van de maatregelen van de ontheffing of het mitigatieplan dienen vóór aanvang van de werkzaamheden afgerond te zijn. Bij formele ontheffingsaanvragen dient rekening gehouden te worden met een proceduuretijd die kan oplopen tot meerdere maanden. In de uitvoeringsfase moet een goedgekeurd mitigatieplan of een ontheffing daadwerkelijk in bezit zijn. Wel kunnen, los daarvan, de overige ruimtelijke vergunning- en planprocedures doorgang vinden.

Ook bij mitigatieplannen verdient het de aanbeveling het mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EZ. Ook dit dient te gebeuren door het indienen van een ontheffingsaanvraag, waarbij de goedkeuring van de mitigerende maatregelen gegeven wordt in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

Afhankelijk van de tijd tussen onderliggend onderzoek en de sloop van gebouwen en het verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in onbruik raken van grond en/of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

4 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Nederland, Leiden.

EIS-Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. European Invertebrate Survey - Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

Floron, 2011. Nieuwe Atlas Nederlandse Flora. Stichting Floron, Nijmegen.

Haarsma, 2011. De meervleermuis in Nederland. Rapport van de zoogdiervereniging.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Rapport 2009-03. Stichting RAVON, Nijmegen.

Hustings, F. en Vergeer, J-W. 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. 1998-2000. SOVON.

Struijk, R., J. Kranenbarg, & A. de Bruin, 2010. Verspreidingsonderzoek vissen 2009. Stichting Ravon, Nijmegen.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie.

Netwerk Groene Bureaus, 2013. Vleermuisprotocol 2013.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2011. Soortenstandaard de Huismus – *Passer domesticus*.

Stichting Anemoon, 2011. Inhaalslag Verspreidingsonderzoek. Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2010. Platte schijfhoren *Anisus vorticulus*. Documentnummer 2010-2266. Bennebroek, juli 2011.

